

Креховець Юлія

магістрантка ОПП «Соціальна педагогіка» факультету педагогіки
і психології Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Олійник Г. М.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ ЯК ПЕРЕДУМОВА СВІДОМОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми дослідження. Існують індивіди, які вбачають у законі обмеження, що перешкоджають їхній свободі дій і висловлювань, ускладнюють втілення їхніх ідей, і заважають їм повноцінно функціонувати в суспільстві. Інші ж підкреслюють важливість дотримання правил правди, чесності, моралі та справедливості. Вони стверджують, що без цих цінностей у світі може виникнути хаос і безлад. Такі люди вважають, що здорові обмеження сприяють налагодженій діяльності та безпеці кожної особистості, і з цим важко не погодитися.

На сьогоднішній день у світі панує свобода слова і це означає, що кожна особа має можливість висловлювати свої думки та діяти відповідно до своїх переконань. Однак, де є «світло», там є і «темрява», яка може призвести до негативних наслідків на різних рівнях. Академічна чесність вважається важливим елементом благополуччя у сучасному світі. Їй приділяється велика увага як у сфері освіти, так і у соціокультурному середовищі, особливо в контексті творчої діяльності. Адже саме академічна чесність здатна протистояти неправомірним вчинкам і навчити особистість діяти відповідно

ТНПУ MAGISTERIUM

до моральних принципів, навіть після завершення навчання в освітній установі.

Мета статті: розкрити академічну доброчесність в освіті та соціокультурній сфері як передумову свідомого суспільства.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі освіта є ключовим чинником формування, виховання і розвитку особистості, відіграючи важливу роль не лише у задоволенні потреб та забезпеченні благополуччя людей, а й у сприянні соціальному, науково-технічному та творчому прогресу. Вона визначає рівень культурності і кримінальності у країні, а також має вплив на можливості реалізації державних програм співпраці між націями у вирішенні глобальних проблем, таких як екологія, світова економіка та загальний прогрес світової цивілізації [1].

Чим більш уважно ми досліджуємо сферу освіти, тим швидше ми можемо виявити недоліки, зокрема в діапазоні знань випускників. Багато з них можуть мати недостатній рівень функціональної грамотності, неспроможні навіть зрозуміти прості запитання і дати на них чітку відповідь. У світі, який стрімко розвивається, такі особистості не зможуть успішно функціонувати, що призведе до стагнації світових процесів та механізмів, зупинення їхнього розвитку та втрати можливостей для прогресу.

Крім того, недостатній інтелектуальний розвиток особистостей призведе до швидкого руйнування світової системи через виникнення війн. Люди з високим інтелектом ніколи не вибирають війну, але намагаються демократичними засобами вирішувати поставлені перед ними проблеми. Нажаль, система освіти не завжди наголошує на цінності праці інших людей, що часто призводить до порушення авторських прав, особливо в соціокультурному середовищі.

ТНПУ MAGISTERIUM

Подолати всі вище перераховані проблеми, а точніше навіть запобігти їм можна завдяки дотриманню і поширенню академічної доброчесності в освітньому і соціально-культурному просторі.

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту», академічна доброчесність визначається, як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [2].

Розвиток освіти щільно переплетений з діалектично-динамічними процесами, що відбуваються в країні. Вона відображає не лише необхідний рух вперед, а й протиріччя, що існують. Впровадження ідей та принципів академічної чесності є складним та тривалим процесом, який має постійно вдосконалюватися. Реалізація цих принципів у навчальних закладах є передумовою для формування активної громадянської культури та свідомості громадян у суспільстві [3].

Для того, щоб створити академічно доброчесне середовище та боротися із несправедливістю варто зазначити, які дії вважаються академічно нечесними. Згідно з Законом України «Про освіту», Статтею 42, порушенням академічної доброчесності вважається [2]:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

ТНПУ MAGISTERIUM

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;
- надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання.

Найбільш поширеним видом академічної нечесності, який широко поширений у всіх навчальних закладах, від шкіл до університетів нашої країни, є списування. Не дивно, що учні та студенти часто володіють різними методами списування краще, ніж матеріалом, що має бути перевіреном у роботі або на екзамені. Якщо виявлять такий випадок, то спочатку винуватця зазвичай звинувачують у порушенні правил. Однак цю проблему слід розглядати комплексно, звертаючи увагу на різні фактори, які її впливають.

Часто ми обмежуємося вузьким розумінням академічної доброчесності, хоча вона є важливою не лише у навчанні, але й у різних сферах життя. Наприклад, у соціокультурній сфері, яка має багато аспектів і спрямована на

ТНПУ MAGISTERIUM

розвиток особистості через творчість, можна спостерігати зростаючу тенденцію плагіату: у мистецтві, музиці, театрі, а також в обміні ідеями. Це порушує правила академічної доброчесності, на які варто звертати увагу та акцентувати увагу на цій проблемі.

Для деяких творчих особистостей знаходження творчого натхнення може бути важким, тому вони можуть впадати у плагіат. Проте це не є рішенням, оскільки, в результаті, замість унікального твору ми отримуємо лише жалку копію. Важливо підкреслювати, що унікальність оцінюється набагато вище, ніж використання чужих ідей без дозволу.

Висновки. Отже, особливості академічної доброчесності в освітньому і соціокультурному контексті включають в себе: дотримання моральних норм і культури академічної спільноти; відповідальне виконання професійних обов'язків, навчальних та творчих завдань; активне уникнення будь-яких форм нечесності в освітній та соціокультурній сферах.

На нашу думку, академічна доброчесність має бути втілена не лише у законодавстві, у заголовках газет або наукових статтях, де відзначаються боротьба з академічною нечесністю. В першу чергу це має бути практикою кожної особистості. Якщо ми прагнемо змін, маємо починати з самих себе. Власним прикладом ми можемо стимулювати інших до підтримки академічної доброчесності.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Зміст загальної освіти і її гуманітаризація. *Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи*: монографія / за заг. ред. І. Зязюна. Київ. 2000. С. 81-107. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/199182468.pdf>.
2. Закон України «Про Освіту». Стаття 42 «Академічна доброчесність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

3. Козін Д. О. Академічна доброчесність – виклик сучасній освіті: зб. матеріалів XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ. Вінниця. 2018. URL:

<http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20461/4170.pdf?sequence=3>.

Масловська Ольга

магістрантка ОПП «Соціальне адміністрування в громаді» факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Олійник Г. М.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності

МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ, ЯКІ ПОСТАЮТЬ ОСНОВОЮ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми дослідження. В сучасних реаліях суспільства поняття «волонтерська діяльність» постає невід’ємною частиною вияву соціальної активності. У ракурсі історичних подій кожної країни присутні значимі події, епізоди та люди, які змогли зробити значний внесок для розвитку та розв’язання важливих викликів, глобальних проблем із допомогою високих морально-особистісних цінностей, а саме: благодійність, людяність, небайдужість та милосердя. Завдяки безкорисливим діям допомоги, присвяченим енергії, вільного часу, сил для здійснення доброї справи, яка є корисною суспільству в цілому, сформувано феномен, який у багатьох моментах змінив світ та поклав основу волонтерському напрямку. Дане явище постає фундаментальним терміном демократичного суспільства